

PROSJEKTRAPPORT FOR GRENLAND FRILUFTSRÅD 2014-2016

Denne rapporten oppsummerer hvordan friluftsrådet har arbeidet, og hva som er oppnådd, i prosjektperioden – sett opp mot formålet i vedtekter og kommunenes oppstartsvedtak. Rapporten gir kun et oversiktsbilde av friluftsrådets aktivitet i prosjektperioden. For mer informasjon om de enkelte tiltakene henvises det til Årsmelding 2015 og Årsmelding 2016.

Denne rapporten, sammen med årsmeldingene, er ment å danne grunnlag for kommunenes vurdering av friluftsrådets prosjektperiode, og eventuelle vedtak for videre drift.

BAKGRUNN OG OPPSTARTSVEDTAK

I 2013 ble det fremmet forslag for kommunene i Grenlandssamarbeidet om å opprette et interkommunalt friluftsråd. Skien, Porsgrunn og Drangedal kommuner gjorde vedtak om å bli med på dette samarbeidet. Bamble og Kragerø kommuner gjorde vedtak om å ikke bli med, mens Siljan gjorde vedtak om å bli med forutsatt at alle de andre forespurte kommunene også ble med. Dermed ble det opprettet et friluftsråd med Skien, Porsgrunn og Drangedal som medlemskommuner.

Kommunene som valgte å bli med la frem flere krav og forutsetninger for opprettelsen, og de mest sentrale er følgende (her omtales ikke dem som omhandler interne forhold, som oppnevning av representanter og postering av kostnader):

- **Skien kommune forutsatte at fylkeskommunen og statlige myndigheter til sammen skulle bidra med kr 400.000 i 2014 og 2015.** Selv om verken stat eller fylkeskommune kunne garantere støtte, fordi det deles ut etter årlig søknad, ble denne forutsetningen møtt. Samlet statlig og fylkeskommunalt bidrag til drift av friluftsrådet i perioden er på kr 505.000. I tillegg har de bidratt med ca. kr 450.000 prosjektmidler i samme periode.
- **Skien kommune forutsatte at Porsgrunn kommune deltok i det videre samarbeidet, og visa versa.** Denne forutsetningen ble møtt.
- **Skien kommune hadde som mål at friluftsrådet skulle etableres med virkning fra 1. juli 2013, Drangedal kommune ønsket en etablering innen utgangen av 2013, mens Porsgrunn kommune ønsket det «så snart som mulig».** Friluftsrådet ble formelt opprettet ved konstituering av eget styre 18. desember 2013. Daglig leder ble ansatt fra 1. juni 2014, og friluftsrådet ble registrert i enhetsregisteret 17. november 2014.
- **Skien og Porsgrunn forutsatte at styremedlemmet i friluftsrådet som representerer de frivillige friluftsansjonene skulle velges fra Grenlandsområdet. Drangedal forutsatte at vedkommende skulle velges fra en av medlemskommunene.** Styrerepresentanten for de frivillige friluftsansjonene er fylkeskoordinator for *Forum for Natur og Friluftsliv* i Telemark, som er lokalisert i Skien.
- **Skien kommune forutsatte en kontingent for drift på kr 8,85 per innbygger per år. Drangedal kommune la opp til en grunnavgift per kommune på kr 5.000, mens øvrige kostnader skulle fordeles etter innbyggertall.** Kontingenten ble satt til kr 6 per innbygger, og ble indeksregulert første gang for 2016. Det har ikke vært noen grunnavgift i prosjektperioden.

Friluftsrådet ble opprettet for en treårsperiode, og evaluering av oppnådde resultater og eventuelle vedtak om videre drift skal gjøres i løpet av denne perioden. Treårsperioden regnes fra daglig leders tiltredelse, og løper til utgangen av mai 2017.

Konklusjon

Friluftsrådet ble opprettet på en måte som i all hovedsak møtte forutsetningene til medlemskommunene. Det ble likevel et uttrykt ønske fra disse tre kommunene om at *alle* kommunene i Grenlandssamarbeidet skulle delta i samarbeidet. Friluftsrådet håper at de øvrige kommunene i Grenlandsregionen vil gjøre en vurdering basert på prosjektperioden til friluftsrådet, og ønsker alle nye kommuner velkommen i samarbeidet.

ORGANISASJONSFORM

Selv om friluftsrådet er et kommunalt samarbeid er det fornuftig at det har et eget organisasjonsnummer utenfor kommunen. Grenland friluftsråd er derfor opprettet som «Annen juridisk enhet» i enhetsregisteret. Dette åpner en mulighet til å søke om store mengder tilskudd som ellers ville være utilgjengelige for kommuner og andre offentlige enheter. Friluftsrådene i Norge har avklart denne organisasjonsformen med de fleste offentlige og private tilskuddsytere.

Medlemskommunene har et likeverdig eierskap til friluftsrådet, og representeres med ett politisk oppnevnt styremedlem hver, i tillegg til én administrativt oppnevnt representant i samarbeidsutvalget. Frivilligheten er representert med ett styremedlem, valgt av *Forum for Natur og Friluftsliv* i Telemark. For mer informasjon om sammensetning av styre og samarbeidsutvalg i prosjektperioden henvises det til årsmeldingene.

Av praktiske hensyn har én av medlemskommunene et sekretariatsansvar for friluftsrådet. Skien kommune har derfor det daglige arbeidsgiveransvaret og regnskapsansvaret for friluftsrådet. For øvrig er det friluftsrådets styre som har det overordnede ansvaret for personalsaker og økonomistyring. Revisjon av friluftsrådets regnskap inngår i Skien kommunes revisjon.

Grenland friluftsråd er, i likhet med 23 av 24 av landets friluftsråd, tilknyttet Friluftsrådernes Landsforbund. Dette innebærer ikke bare økonomiske fordeler i form av tilskudd, men også en stor faglig og kollegial støtte, og anses som særlig viktig for et friluftsråd med bare én ansatt.

Konklusjon

Dagens organisasjonsform oppfyller på en god måte hensikten med friluftsrådet – å være et kommunalt styrt samarbeid som utløser aktivitet og midler som kommunene ellers ikke ville hatt tilgang på. Medlemskommunene utgjør størstedelen av styret, og har bestemmelsesrett over friluftsrådets arbeidsoppgaver og satsingsområder. Samtidig er friluftsrådet en egen organisasjon, som er godkjent som «ikke-offentlig» av stiftelser og andre som yter tilskudd.

Ordningen med Skien kommune som sekretariatskommune frigjør styret, som er på valg annen hvert år, fra de løpende administrative oppgavene knyttet til lønn, økonomi etc. Friluftsrådet har opprettet egne fond og ansvarsområder i Skien kommunes regnskap, for å sikre at medlemskommunenes felles midler skjermes fra Skiens øvrige regnskap. Dette vurderes å fungere godt.

FRILUFTSRÅDETS ARBEIDSOPPGAVER OG SATSNINGSOMRÅDER

I friluftsrådets vedtekter beskriver formålsparagrafen at rådets viktigste oppgaver er, i samarbeid med deltakerkommunene, offentlige etater på ulike nivå, frivillige interesseorganisasjoner og grunneiere eller deres organisasjoner, å:

- arbeide for opplæring og initiere aktiviteter med basis i regionens friluftsmuligheter
- informere om friluftsmuligheter i regionen
- avgi uttalelser i viktige saker som berører friluftslivet, herunder plansaker
- arbeide med andre friluftsoppgaver av regional karakter
- arbeide for sikring og tilrettelegging av friluftsområder/grønnstruktur for offentlig bruk
- arbeide for hensiktsmessig forvaltning og drift av friluftsområder

Grenland friluftsråd har i ulike sammenhenger samarbeidet med mange instanser i medlemskommuner, fylkeskommune, fylkesmannen og ulike frivillige organisasjoner. Videre mener vi også å bidra til kommunikasjonsflyten mellom disse, både på politisk, administrativt og organisasjonsnivå.

Friluftsrådet arbeider med opplæring og aktiviteter i friluftsliv, i særlig grad gjennom *Natur på norsk* som gir innvandrere opplæring og opplevelser i norsk friluftsliv.

Friluftsrådet informerer om friluftsmuligheter gjennom den årlige utgivelsen av Naturlosbrosjyren. Denne fulldistribueres og er for alle, men har en særskilt målgruppe i dem som er lite aktive.

Friluftsrådet har avgitt et titalls uttalelser i plansaker og andre saker som berører friluftslivet i regionen. Likevel er erfaringen at friluftsrådet, med et sammensatt politisk styre, ofte ikke er rette organ til å uttale seg i høringsaker – all den tid høringsaken skal behandles i by- og kommunestyret i ettertid. Forum for natur og friluftsliv, som representerer organisasjonene, vil i mange tilfeller stå friere til å uttale seg i slike saker. Friluftsrådet kan likevel gi faglige vurderinger, og gjøre oppmerksom på viktige hensyn som må tas i planarbeid. Det vil derfor ofte være mer naturlig at friluftsrådet er inne i planprosessene før selve høringsfasen.

Sikring og tilrettelegging av friluftsområder er en viktig arbeidsoppgave for friluftsrådet, og flere slike saker er planlagt og gjennomført (se årsmelding 2016). Dette er ofte tiltak som er krevende med tanke på søknadsprosess, finansiering og grunneierforhandlinger m.m., og krever en spesialkompetanse som friluftsrådet opparbeider seg.

Konklusjon

Friluftsrådets arbeidsoppgaver er satt opp med utgangspunkt i vedtektenes formålsparagraf, som på en god måte forankrer friluftsrådets satsninger. Når det gjelder punktet som omhandler uttalelser har vi erfart at friluftsrådet passer bedre som en faglig rådgiver i planprosessene enn en ordinær høringspart.

REGNSKAP FOR 2014-2016

Regnskapet for friluftsrådet skiller mellom driftsmidler og prosjektmidler. Driftsutgifter knytter seg i hovedsak til lønn, kontorleie, utstyr, reise og kontingent til landsforbundet. Slike utgifter dekkes inn av medlemskontingent fra kommunene og driftstilskudd fra stat og fylkeskommune.

De fleste større prosjektene friluftsrådet gjennomfører skiller ut med egne prosjektregnskap, der alle inntekter kommer fra eksterne tilskuddsytere. Likevel får friluftsrådet en del mindre tilskudd til enkeltarrangementer, refusjoner for reiseutgifter, honorarer for småjobber og foredrag etc. I tilfeller der utgiftene knyttet til dette inngår i driftsbudsjettet, vil også inntektene gjøre det.

Her følger en oppsummert oversikt over friluftsrådets driftsregnskap fra og med 2014 til og med 2016. For spesifiserte regnskap for de enkelte år vises det til årsmeldingene.

DRIFTSREGNSKAP GRENLAND FRILUFTSRÅD, 2014-2016	
Inntekter (rundet av til nærmeste 1000)	
Medlemskontingent, kommuner	1 405 000
Driftsstøtte, Friluftsrådernes landsforbund	562 000
Driftsstøtte, Telemark fylkeskommune	316 000
Andre inntekter	110 000
SUM	2 393 000
Utgifter (rundet av til nærmeste 1000)	
Lønn, overtid og sosiale utgifter	1 897 000
Godtgjørelse, styremedlemmer	54 000
Materiell og forbruksvarer	32 000
IT, lisenser og abonnementer	35 000
Annonse, reklame, informasjon	32 000
Opplæring, kurs	45 000
Transportutgifter	22 000
Leie av lokaler	77 000
Kontingent FL	127 000
SUM	2 321 000

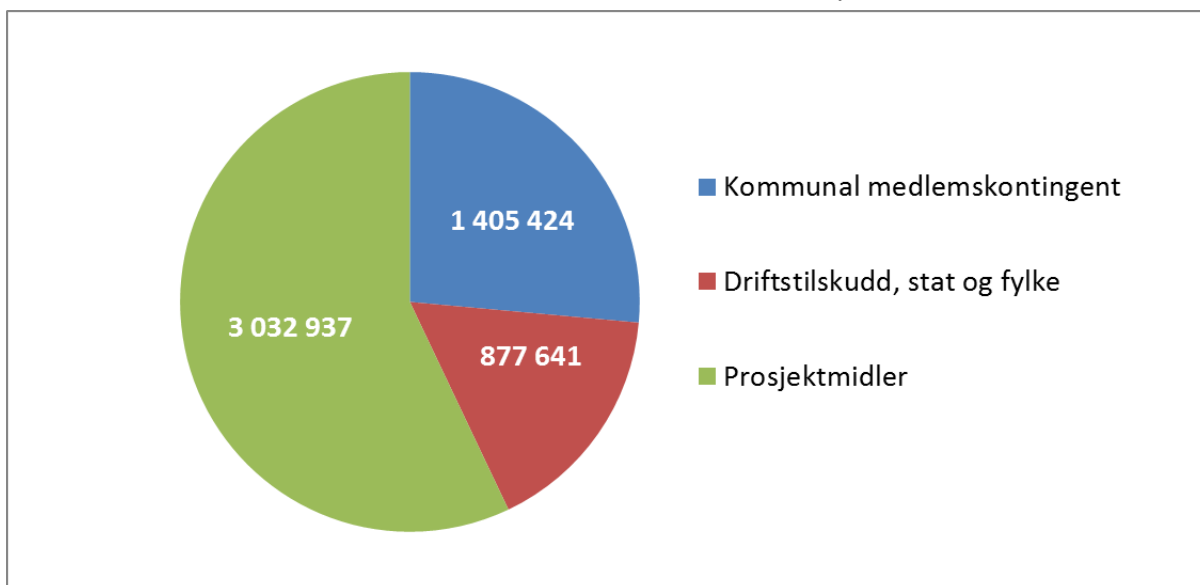
Mesteparten av friluftsrådets «omsetning» kommer fra eksterne tilskudd. Det er gjennomført mange store og små prosjekter og arrangementer i 2015 og 2016 (i 2014 begynte driften av friluftsrådet i juni, og det var derfor ikke mulig å innhente nevneverdig med tilskuddsmidler før 2015).

PROSJEKTINNTEKTER FOR GRENLAND FRILUFTSRÅD, 2014-2016			
År	Omsøkt	Innvilget	Utbetalt
2014	85 000	86 522	86 522
2015	1 358 500	892 000	862 000
2016	2 410 090	2 054 415	1 106 943
SUM	3 853 590	3 032 937	2 055 465

I tillegg til å søke inn midler til egne prosjekter og egen drift, bistår friluftsrådet også andre med sitt søknadsarbeid. Friluftsrådet ønsker å ha en bred kompetanse om tilskuddsordninger for å kunne hjelpe medlemskommuner og organisasjoner med å realisere prosjekter. Prosjektinntektene friluftsrådet har søkt inn kommer fra 15 ulike tilskuddsordninger fordelt på 10 ulike tilskuddsytere. Av totalt kr 3.032.937 i eksterne tilskuddsmidler er kr 660.000 søkt inn på vegne av andre.

Alle friluftsråd har ambisjoner om å smake mer enn de koster – å skape verdier i regionen som er større enn medlemskontingenten. Aktivitetsarbeid og tilrettelegging som forebyggende folkehelseiltak utgjør i seg selv en stor gevinst, men også når man måler i rene pengebeløp er det tydelig at det lønner seg med friluftsråd, slik det går frem av figuren nedenfor.

FORDELING AV INNTEKTER TIL GRENLAND FRILUFTSRÅD, 2014-2016

Konklusjon

Friluftsrådet har et nøkternt driftsbudsjett, men holder likevel et høyt aktivitetsnivå takket være eksterne tilskudd. Gjennom to fulle driftsår har friluftsrådet bygd opp en god kompetanse på mangfoldet av tilskuddsordninger, og kan bistå både det offentlige og frivilligheten med å skaffe midler.

Alle tilskuddene friluftsrådet benytter behandles etter årlig søknad, og tilgangen vil variere etter årlige rammefordelinger og politiske svingninger. Likevel vil det nok alltid være midler å hente til gode prosjekter. Hvor mye tilskudd som kan søkes inn begrenses først og fremst av personalressursen som kreves for å omsette tilskudd til handling, og dagens nivå er trolig det meste som kan forventes av et friluftsråd med én ansatt.

FRILUFTSRÅDET FRA PROSJEKT TIL ORDINÆR DRIFT

Grenland friluftsråd har to hele driftsår bak seg, og har rukket å gjennomføre flere ulike typer prosjekter. I dialog med medlemskommuner, organisasjoner og frivillighet, har friluftsrådet funnet en naturlig plass og et mulighetsrom for tilrettelegging og aktivitetsarbeid innenfor friluftsliv.

Gjennom prosjektperioden har friluftsrådet etablert flere faste årlige prosjekter, i tråd med satsningsområdene i vedtektene. Disse prosjektene, som *Naturlos*, *Natur på norsk*, *Natt i naturen* og *Sjøvettdagen*, er utviklet for å fortsette i årene fremover.

Den organisasjonsformen friluftsrådet har i dag fungerer godt for dagens drift. Skulle friluftsrådets driftsform endre seg som følge av flere medlemskommuner, flere ansatte etc., kan vedtekter og organisering vurderes på nytt.

En overgang fra prosjekt til drift må innebære positive vedtak om videreføring i minst to av dagens medlemskommuner, i tillegg til eventuell tilslutning fra flere. Friluftsrådet har planer og tilskudd klare for både 2017 og årene fremover, og håper å fortsette arbeidet med å fremme friluftsliv i Grenland i fremtiden.